

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ**

ДОПУЩЕНО до захисту
Завідувач кафедри, к.т.н., доц.
Г.Н. Полетаєва
«__» _____ 20__ р.

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СУЧАСНОЇ СКУЛЬПТУРИ В
УМОВАХ ВІЙНИ**
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
022 Дизайн

Виконавець:
Студент групи БД1

Гагуліна А.М.
(ПІБ)

Керівник:
к.т.н., доцент

Постаєва А.Н.
(ПІБ)

Консультанти з розділів:

Основний розділ
к.т.н., доцент

Полетаєва Г.Н.
(ПІБ)

Нормоконтроль
ст. викл.

Сандік О.П.
(ПІБ)

**ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ**

**Кваліфікаційна робота
(Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи)**

МАГІСТР

(освітній ступінь)

на тему: Трансформація сучасної скульптури в умовах
війни

Виконав: студент 6 курсу, групи 6Д
спеціальності

022 "Дизайн"

(шифр і назва спеціальності)

Гагуліна А.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник к.т.н., доцент Полетаєва Г.Н.

(прізвище та ініціали)

Рецензент к.т.н., Вишемирська С.В.

(прізвище та ініціали)

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Інформаційних технологій та дизайну

Кафедра Дизайну

Освітній рівень Магістр

Спеціальність 022 Дизайн

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Дизайн інтер'єру

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри дизайну

к.т.н., доцент Г.Н. Полетаєва

“ ___ ” _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Гагуліна Ангеліна Микитівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Трансформація сучасної скульптури в умовах війни»

керівник роботи доцент Полетаєва Г.Н.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “16” вересня 2025 року
№ 440-с

2. Строк подання студентом роботи 09.12.2025

3. Вихідні дані до роботи Створення арт-об'єкту за темою. Цей проєкт призначений для висвітлення теми війни в Україні та світі.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Проаналізовано літературу з теми дослідження, ознайомлення з воєною скульптурою, розробка власного дизайнерського рішення. Вступ, Розділ 1, Розділ 2, Розділ 3, Розділ 4, Висновки, Додатки, Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Створено арт-об'єкт.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Основний розділ	к.т.н., доцент Полетаєва Г.Н	01.09.25	20.11.25
Нормоконтроль	Ст.викл Сандік О.П	10.12.25	10.12.25

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Обрання теми для диплому	01.09.25	
2	Формування списку літератури з теми дослідження	10.09.2025	
3	Написання першого розділу	20.09.2025	
4	Проектування основної частини дипломної роботи	25.09.25	
5	Аналіз літератури з теми дослідження	30.09.2025	
6	Написання другого розділу	01.10.2025	
7	Написання третього розділу	01.10.25	
8	Внесення правок за завершення написання записки дипломної роботи	15.11.25	
9	Формування додатків	15.11.2025	
10	Написання списку використаних джерел	20.11.2025	

Студент _____ (підпис) _____ **Гагуліна А.М.** (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ (підпис) _____ **Полетаєва Г.Н.** (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Гагуліна А. М. Трансформація сучасної скульптури в умовах війни –
Рукопис.

Дипломна робота присвячена дослідженню сучасної української скульптури у воєнний період. У роботі розглянуто теоретичні засади дослідження скульптури під час війни, історичний та сучасний контекст розвитку цього виду мистецтва, особливості художньої мови та символіки. Проаналізовано монументальні та камерні форми, роботи сучасних українських митців, таких як Михайло Деяк, Борис Данилюк та інші, які через скульптуру передають досвід війни, зберігають колективну пам'ять та національну ідентичність. Розглянуто також матеріали та технології, що застосовуються у воєнний час, та перспективи розвитку української скульптури в умовах воєнної реальності.

Ключові слова: скульптура, війна, сучасне українське мистецтво, монументальні форми, символіка, культурна пам'ять.

ABSTRACT

Gagulina A. M. Sculpture during the war. – Manuscript.

The diploma thesis is devoted to the study of contemporary Ukrainian sculpture during wartime. The work examines the theoretical foundations of sculpture research in times of war, the historical and contemporary context of this art form, and the specifics of its artistic language and symbolism. Monumental and small-scale forms, as well as the works of contemporary Ukrainian artists such as Mykhailo Deyak, Borys Danyliuk, and others, are analyzed, showing how sculpture conveys the experience of war, preserves collective memory, and reinforces national identity. Materials, techniques, and prospects for the development of Ukrainian sculpture under wartime conditions are also considered.

Keywords: sculpture, war, contemporary Ukrainian art, monumental forms, symbolism, cultural memory.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СКУЛЬПТУРИ У ВОЄННИЙ ЧАС	11
1.1. Аналіз літератури з теми дослідження	11
1.2. Історичний та сучасний контекст скульптури під час війни	11
1.3. Особливості скульптурної мови як художньо-дизайнерського засобу вираження соціальних потрясінь	11
Висновки	20
РОЗДІЛ 2 СКУЛЬПТУРА В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ МИТЦІ ТА ЇХНІ ТВОРЧІ ПРАКТИКИ	22
2.1. Монументальні та камерні форми у відображенні воєнних подій	22
2.2. Символіка та образність: трансформація мови скульптури під впливом війни	22
2.3. Аналіз робіт сучасних українських скульпторів	22
Висновки	22
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СКУЛЬПТУРИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	32
3.1. Матеріали та технології у воєнний час: виклики й адаптація скульптурної практики	32
3.2. Скульптура як інструмент збереження колективної пам'яті та культурної ідентичності	32
Висновки	41
РОЗДІЛ 4 ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ	43
4.1. Розробка концепції	43
4.2. Технічна реалізація	43
Висновки	45
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	49
ДОДАТКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

ВСТУП

Сучасна історія України відзначена трагічними і водночас героїчними подіями, що докорінно вплинули на всі сфери суспільного життя. Війна, яка триває на нашій землі, змінює не лише політичну й економічну реальність, а й духовно-культурний простір. У цих умовах мистецтво стає важливим засобом осмислення та фіксації колективного досвіду, а скульптура – особливим візуальним медіумом, здатним увічнити пам'ять, передати біль і надію, символізувати незламність народу. Саме тому тема скульптури під час війни є надзвичайно актуальною, адже вона поєднує мистецький вимір із соціальною функцією, зберігаючи колективну ідентичність нації.

Ступінь наукової розробки проблеми свідчить, що питання мистецтва воєнного часу неодноразово порушувалося у працях українських і зарубіжних дослідників. У центрі уваги перебували теми культурної пам'яті, символічного відображення травматичного досвіду, специфіки художньої мови та трансформації творчих практик у кризові періоди. Водночас саме скульптурі як особливому різновиду пластичних мистецтв під час сучасної війни присвячено обмежену кількість досліджень, що зумовлює потребу в глибшому аналізі її ролі, матеріальних і технологічних рішень, а також перспектив розвитку.

Об'єкт дослідження – сучасна українська скульптура в умовах війни.

Предмет дослідження – художньо-образні та символічні особливості скульптурних творів воєнного часу, їхні матеріально-технологічні та соціокультурні аспекти.

Мета роботи полягає в аналізі розвитку скульптури під час війни як засобу вираження соціальних потрясінь, увічнення пам'яті та формування національної ідентичності.

Для досягнення мети визначено такі **завдання**:

- здійснити аналіз наукової літератури з теми;
- окреслити історичний та сучасний контекст функціонування скульптури у воєнні часи;

- дослідити особливості скульптурної мови як художньо-дизайнерського засобу;
- проаналізувати творчі практики сучасних українських митців, що працюють у воєнний період;
- виявити проблеми матеріалів та технологій скульптури в умовах війни;
- визначити роль скульптури у збереженні колективної пам'яті та культурної ідентичності.

Методи дослідження: історико-культурний, мистецтвознавчий та порівняльний аналіз; методи іконографічного та символічного тлумачення творів; узагальнення та інтерпретація результатів сучасних мистецьких практик.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації та аналізі сучасних українських скульптурних практик воєнного часу, а також у виявленні особливостей трансформації скульптурної мови під впливом війни.

Практичне значення дослідження вбачається у можливості використання його результатів у подальших мистецтвознавчих студіях, у викладацькій діяльності з історії та теорії мистецтва, а також у створенні нових культурних проєктів, спрямованих на збереження пам'яті та формування національної єдності.